

literatura
XAVIER ALIAGA

El volum 'Curs de literatura catalana contemporània', publicat per Empúries amb edició de Jordi Cornudella, arreplega una sèrie de conferències que Gabriel Ferrater va fer a la Universitat de Barcelona entre 1965 i 1967. Un curs magistral sobre mestres de la literatura catalana com Foix, Riba, Pla, Català o Carner que transmet saviesa i una lucidesa perdurable.

Lliçó magistral de Ferrater sobre literatura catalana

Curs de literatura catalana contemporània

GABRIEL FERRATER

Edició de Jordi Cornudella
Empúries, Barcelona, 2019
Conferències literàries, 411 pàgines

Hi ha en aquest volum una qüestió prèvia —o com diria l'editor, Jordi Cornudella, “una anomalia”—, ben interessant: quan l'escriptor, lingüista i crític literari Gabriel Ferrater (Reus, 1922 - Sant Cugat del Vallès, 1972) imparteix en dues tongades el seu *Curs de literatura catalana contemporània*, encara no ha obtingut la llicenciatura a causa d'un atzarós, llarg i mutant períple acadèmic. Serà una mica després, amb la llicenciatura acabada, quan s'incorporarà com a professor de Crítica literària a la Universitat Autònoma de Barcelona. L'enorme bagatge de Ferrater, amb tot, li permetia afrontar una vintena de conferències literàries sobre algunes de les figures més reeixides de la literatura catalana. Amb substància i coneixement de la matèria.

Aquestes conferències, enregistrades en unes cintes magnetofòniques i transcrites curosament per un estudiant, Joan Alegret, havien estat parcialment difoses. Però no ha estat fins ara que tot el material s'ha arreplegat en un mateix volum incorporant com a apèndix una doble conferència pronunciada poc abans de la seua mort.

Comptat i debatut, la visió de conjunt és impagable. Les conferències estan focalitzades en autors i autores concrets:

les que van del novembre de 1965 fins a l'abril de 1966, parlen de Josep Carner (centrat en *Nabí*), Guerau de Liost, Carles Riba i J.V. Foix, autor que també obrirà les conferències de 1967, completades amb l'estudi de les obres *La parada*, de Joaquim Ruyra, *Solitud*, de Caterina Albert i *El quadern gris* de Josep Pla. Un ventall representatiu, una fotografia valuosa de la literatura catalana cap al final de la dècada de 1960. Una imatge amb gra i nervi, un discurs ben armat.

S'ha de tenir molta seguretat en la formació i la visió pròpia per començar així una conferència sobre *Nabí*: “A la nostra literatura hi ha hagut una inflació de les mediocritats i una deflació de les veritables excel·lències. Pel simple fet d'escriure en català, els escriptors han obtingut una prima d'estimació”. L'afirmació, vàlida aleshores i ara, li serveix per anar al cas concret de Carner, “inflat en la seva mediocritat (primera època), desinflat en la seva excel·lència”, diu al temps que critica “una campanya ignominiosa” de Joan Triadú respecte de la suposada fredor i inhumanitat, entre més, del poeta. Per a Ferrater, per contra, Carner té una “qualitat clàssica” (en l'ordre purament històric) que al segle XX no ha tingut ningú més, amb l'excepció de Bertolt

teatre

Ariadna Gil escenifica 'El dolor' de Marguerite Duras al TNC. Ho explica Francesc Foguet

televisió

Toni de la Torre ens acosta a la minisèrie de Netflix 'When they see us'

música

De viatge interestel·lar amb El Petit de Cal Eril i el nou àlbum 'Energia fosca'

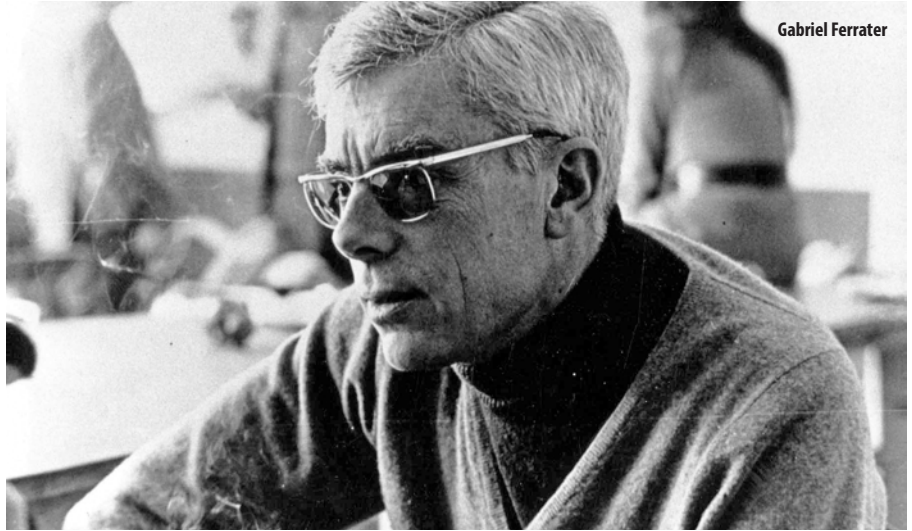
Brecht? Una introducció piconadora per captar ràpidament l'atenció de l'auditori (també del lector) i aplanar el camí de les explicacions més específiques.

Per contra, amb Carles Riba l'entrada és més suau, té la delicadesa de reconèixer la relació personal i el mestratge del poeta abans d'emprendre una detalladíssima exposició sobre l'obra amb incursions de literatura comparada (Rilke, Kavafis o Goethe), dècades abans que la metodologia fes fortuna a casa nostra. Un tarannà precursor que Marina Porràs explicava en un article del llibre *Comparatistes sense comparatisme*. En aquest cas, resulta especialment reveladora la connexió que aporta amb Emily Dickinson, "la seva última fixació", una poetessa "d'aparença molt simple, que escriu uns poemes que semblen una cançó (...) però que, per sota d'això (...) és una poetessa molt complexa i molt metafísica en el sentit anglès del mot".

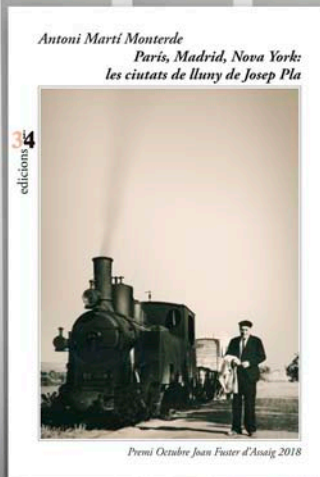
Ferrater relaciona autories i conceptes, amb apunts impagables, com ara quan introdueix en una de les conferències sobre Foix el pròleg de Joan Fuster a les *Obres completes* de Josep Pla, text que defineix en termes com "admirable" o "excel·lent" però al qual reprotxa la "ingenuïtat metodològica" de certes explicacions sociològiques: "(...) el nostre país és un país on la burgesia no educa els seus fills, dit rotundament", almenys, amb relació a França o Anglaterra. I conclou: "És absurd de voler explicar internament l'obra literària dels escriptors catalans a través de la seva classe social".

El conferenciant és incisiu en les qüestions genèriques i un llumí a l'hora d'abordar aspectes concrets, com ara quan fa servir Kafka per parlar de la focalització en *Solitud*, tota una troballa. O quan analitza el procés de reescriptura o les interferències lingüístiques en l'obra de Josep Pla, entre més detalls incomptables que fan profitosa i delitosa la lectura. Una visió punyent i trempada, vigent en molts aspectes. D'una saviesa desarmant.

@xavialiaga

Gabriel Ferrater

PARÍS, MADRID, NOVA YORK: LES CIUTATS DE LLUNY DE JOSEP PLA

ANTONI MARTÍ MONTERDE

Premi Octubre Joan Fuster d'Assaig 2018

NOVETATS 3i4

Edicions Tres i Quatre / València

Pots seguir-nos a **Facebook** i **Twitter**

Visita la nostra botiga virtual en www.tresiquatre.cat